

ПОДКРЕПА ЗА РАВЕН СТАРТ ЧРЕЗ ИНТЕГРИРАНО ОБУЧЕНИЕ

Брой 5
Август 2012

Редакционен екип:
Любомир Василев (отговорен редактор)
Маргарита Пеева, Весела Йорданова

СОУДНЗ „Луи Брайл”
Фондация „Хоризонти”

София

СЪДЪРЖАНИЕ

Към читателите..... (стр. 3)

**Десислава Димитрова: Ориентиране и мобилност в СОУДНЗ
„Луи Брайл”..... (стр. 4)**

**Дайан Певзньор и Мери Джийн Санспри: Стратегии на
обучение, съобразно стиловете на учене на ученици със
зрителни увреждания..... (стр. 7)**

Германски тифлопедагог на „покрива на света”..... (стр. 10)

КЪМ ЧИТАТЕЛИТЕ

Уважаеми читатели,

Този бюлетин се издава в рамките на проект „Подкрепа за равен старт чрез интегрирано обучение”, финансиран от оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” на Европейския социален фонд.

Предназначението на бюлетина е да информира заинтересованите читатели, първо, за същината на проекта – цели, дейности, постигнати резултати; втора, не по малко важна задача е да се предложи възможно най-пълна и разнообразна информация по проблемите на интегрираното обучение, състоянието и напредъка на методите и технологиите за повишаване на образователния, трудовия и социалния статус на хората със зрителни увреждания.

Ще търсим не само тематично, но и жанрово разнообразие чрез публикуването на статии (включително преводни), интервюта, репортажи, есета и още по-свободни литературни форми.

Това издание ще постигне още по-пълно предназначението си, ако успеем да мотивираме вас, нашите читатели, да участвате в списването на бюлетина – чрез отзиви за него, а също чрез собствени материали за публикуване, които можете да изпращате на e-mail: pessoko@yahoo.com.

От редакционния екип

ОРИЕНТИРАНЕ И МОБИЛНОСТ В СОУДНЗ „ЛУИ БРАЙЛ”

В този брой ще запознаем нашите читатели с един от специалните предмети, преподавани в СОУ за деца с нарушено зрение „Луи Брайл” - ориентиране и мобилност. Цялостната подготовка в училището, наред с другите специални учебни дисциплини – зрительно подпомагане и полезни умения, подготвят децата за бъдещ самостоятелен и независим живот. Целта на преподавателите по ориентиране и мобилност е да дадат на децата с нарушено зрение основните механизми, техники и похвати, чрез които да преодолеят страха от малкото и голямото пространство, да могат да се придвижват доколкото е възможно самостоятелно и независимо от доброто желание или възможностите на други лица. От самото постъпване в училище детето започва да се учи как да се придвижва – най-напред в малкото пространство, а по-късно и навън. В началния курс основната грижа за първите самостоятелни стъпки на детето е на началните учители. Заедно с тях децата научават местоположението на класната си стая, тоалетните, столовата, библиотеката. Колкото по-рано детето започне да се движи само, толкова по-добре ще се научи да се предпазва от различните препятствия и след време ще може да се придвижва с помощта на белия бастун, зрящ водач или с бял бастун и куче водач. Инструкторът по ориентиране и мобилност е

специалиста, който може да даде професионална и коректна консултация за правилата, които виждащият водач трябва да спазва, за да може да изпълнява тази роля, така че да се осигури, от една страна, безопасно придвижване с незрящия, а от друга – да не се нарушава функционалността на придвижването.

Съвременната идея за обучение на деца със специални образователни потребности включва задължителното изискване за достъпна околна среда. Специалистите по ориентиране и мобилност професионално запознават учениците със значението на различните видове маркировки, сигнални уредби и организацията на движение. Те също дават консултации на незапознати със спецификата на изискванията за достъпна околна среда за хора с нарушено зрение. Околната среда в училището е маркирана по съответния начин – стълбите са очертани с жълт контур, даващ възможност на слабовиждащите ученици да локализират всяко стъпало, парапетите са в същия цвят, етажите и стаите в учебния корпус са с брайлови надписи. Училищният двор е опасан с тактилни пътеки. След многобройни срещи на представители на строителните фирми, изграждащи инфраструктурата около новите метростанции в квартал „Надежда”, с ръководството на училището и инструктора по ориентиране и мобилност, околната среда е изградена по изискванията за достъпност.

В зависимост от индивидуалните нужди, след като учениците преминават в среден курс, инструкторът по ориентирание и мобилност изготвя индивидуални програми за всяко от децата и започва тяхната подготовка съобразно възможностите и потребностите им. На по-късен етап децата се научават да се движат по маршрути, като усъвършенстват техниките за придвижване с помощта на бял бастун. За съжаление, много често се срещат препятствия, които затрудняват и инструктора и учениците.

Продължава активната работа на цялото ръководство на училището с представители на различните институции за изграждане на достъпна среда не само около метростанциите, но и в училищата с интегрирани ученици с нарушено зрение, и на всички възлови места в града.

Десислава Димитрова

СТРАТЕГИИ НА ОБУЧЕНИЕ, СЪОБРАЗНО СТИЛОВЕТЕ НА УЧЕНЕ НА УЧЕНИЦИ СЪС ЗРИТЕЛНИ УВРЕЖДЕНИЯ (съкратен превод от английски)

Педагогиката на зрително затруднените ученици (онези, които са напълно слепи или имат частично зрение) допуска предположението, че ученето става чрез тактилни или слухови модалности. Какво обаче се случва със зрително затруднения ученик, чийто предпочитан стил на учене е визуален или кинестетичен? Възможно ли е да се приспособят предпочитанията за учене на учениците или се налага да се модифицират методите на преподаване?

Индивидуалните стилове за учене дават възможност на всеки ученик за предпочитана модалност за концентрация, обработка, възприемане и задържане на нова и трудна информация. До сега съществуват стотици научни изследвания, свързани със значението на стиловете на учене. Резултатите от тези изследвания показват, че когато на учениците се преподава съобразно техните предпочитани стилове на учене, се наблюдават по-високи постижения, по-добро поведение и по-позитивно отношение към училище.

Рочфорд определя стиловете на учене като начина, по който учениците се концентрират върху нова и трудна информация, възприемат я, обработват я и я възпроизвеждат. Индивидуалните различия по отношение на това, как учениците предпочитат да събират, възприемат, обработват и организират информация, трябва да се вземат предвид, твърдят редица автори. Едно допълнително съображение, според Дан и Стивънсън, е че стилът на учене на всеки ученик е вродена характеристика, която се повлиява от опита, заобикалящата среда, но остава сравнително устойчива с времето. Един научен обзор (Кофилд, Моусли, Хол и Иклстън) разкрива, че съществуват повече от 70 модела на

стилове на учене и процеси на определяне на предпочитания модел на учене.

С цел да се изследват ползите от преподаването, съобразно индивидуалните стилове на учене на учениците със зрителни увреждания, е проведено настоящото проучване, което търси отговор на следните въпроси:

1. Ще се подобри ли академичното представяне на зрително затруднените ученици чрез модифицирането на преподаването, съобразно идентифицираните стилове на учене?

2. Ще се промени ли отношението на зрително затруднените ученици към училище чрез модифициране на преподаването, съобразно идентифицираните стилове на учене?

3. Ще се подобри ли академичното представяне на зрително затруднените ученици и тяхното отношение към училище след провеждане на обучение на преподавателите за диференцирано преподаване според стила на учене на всеки ученик?

Направена е оценка на предпочитаните стилове на учене на петте ученика, взели участие в проучването, а учителите на тези ученици са обучени да внедряват стратегии, които подкрепят стиловете на учене на учениците по време на час.

Количествените данни не разкриват статистически значителна разлика между резултатите от тестовете на контролната група и тези на петте изследвани лица, което показва, че моделирането на преподаването според идентифицираните стилове на учене на слепи или слабовиждащи ученици не непременно повишава академичното представяне.

Резултатите от изследването разкриват положителното отношение към училище от страна на зрително затруднените ученици, взели участие в проучването.

Резултатите от проучването сочат, че учителите на петте участници също са имали полза от въвеждането на стратегии на преподаване, които се фокусират върху специфичните стилове на учене на учениците. Те

споделят своите впечатления от участието си в изследването и от обучението за преподаване на ученици с различни стилове на учене:

„Разбрах, че не е нужно да откривам топлата вода. Мога да стигам до учениците си като се връщам обратно към простите неща”.

„Беше ми много интересно да прочета информацията за стиловете на моите ученици и се опитах да използвам онова, което научих по време на обучението, в ежедневната си работа”.

„Научих се да бъда още по-спокойна с моите ученици и да им позволявам да ме водят и да ми показват от какво се нуждаят”.

Ако трябва да обобщим, когато зрително затрудненият ученик има възможност да използва определен стил на учене за възприемане, обработка и задържане на нова и трудна информация, неговите или нейните резултати на тестовете остават непроменени или по-добри, докато отношението към училище е положително.

Строго погледнато, не може да се твърди, че минималното повишаване на резултатите от тестовете и отношението към училище е директен резултат от преподаването, съобразно различните стилове на учене. Известен е т. нар. ефект на Хоутърн, който се появява, когато участници в изследване усъвършенстват поведението си в отговор на самия факт, че знаят, че са изследвани и са обект на специално внимание. Този ефект трябва да се има предвид и в това проучване. Трябва да се има предвид и възможността, че по-добрите резултати на учениците могат да се дължат пряко на тяхното съзряване и на ученето в хода на учебната година.

Това изследване е ограничено от малкия брой изследвани слепи и зрително затруднени, както и от краткия период, за който са събирани данни. За бъдещите изследвания би било добре да се фокусират върху по-голям брой ученици в различни училища за цяла академична година или по-дълъг период.

Дайан Певзньр

Мери Джийн Санспри

ГЕРМАНСКИ ТИФЛОПЕДАГОГ НА „ПОКРИВА НА СВЕТА”

(превод от английски)

По професия тя е тифлопедагог. Сузана от Германия е лауреат на медала „Дружба”, присъден ѝ от китайското правителство тази година. Преодолявайки трудностите на дългия път, тя отдава всичките си сили, за да оказва помощ на слепите от Тибет, благодарение на което е върнала увереността в живота на стотици слепи деца.

Сузана загубила зрението си на 12-годишна възраст, а сега я наричат „водач и ангел-хранител на слепите деца в Тибет”. Помагайки на слепите да възвърнат увереността в собствените сили, тя реализира самата себе си. Сузана е учредител на организацията „Брайлово писмо без граници”. Сътрудничейки от 2000 г. със Съюза на инвалидите от Тибетския автономен район (ТАР) за оказване помощ на слепите, тя има огромен принос за образованието и здравето на слепите в този район, за което е удостоена с правителствената награда.

Сузана е родена през 1970 г. в Германия, била приета в Бонския университет и изучавала тибетология и монголознание. Като студентка разбрала, че не съществува тибетска версия на брайловото писмо; опирайки се върху опита в използването му в други езици, тя създава първата система на брайловото писмо за Тибет.

През 1997 г., пътувайки на кон в ТАР, тя посетила много места, където разбрала, че слепите деца имат много малко шансове да получат образование. Хрумнала ѝ идеята да остане в Тибет и да им предложи такъв шанс. Много хора се съмнявали в правилността на нейното решение, но когато Сузана разказала за това на Паоло, с който току що се била запознала в Тибет, той изразил одобрение и подкрепа.

През 1998 г. Паоло напуснал работата си и заедно със Сузана отпътувал в Тибет; от този момент нататък двамата са трайно свързани на тази земя.

През ноември 2000 г. официално бил предаден за експлоатация Център за професионално лечение и обучение на слепи, създаден по инициатива на Сузана и местната асоциация на инвалидите. Този център методично осъществява обучение на слепи деца, създал е печатница върху основата на брайловото писмо, комплексен център за слепи и база за професионална подготовка. Към настоящия момент 96 слепи деца тук са преминали обучение за справяне с всекидневния живот и основни курсове по брайлово писмо на тибетски, китайски и английски език. Те са преминали също курсове по професионален масаж, компютър, ръчно везмо, готвене и изящни изкуства.

Сузана е оптимист и много жизнерадостен човек. Тя казва, че макар „аз самата да съм сляпа, но мога да върша много неща”. Тя иска също децата, идващи в центъра за обучение, да действат по същия начин. Тя постоянно им внушава идеята, че „всеки човек е ограничен по някакъв начин, загубата на зрение не е такова препятствие, което не може да се преодолее”. Тя се надява, че децата ще могат спокойно да възприемат действителността и смело да казват: „Аз съм сляп”. Сега децата от училището за слепи са станали по-уверени и могат само със смях да отговорят на предразсъдъците. Те също казват: „Ние можем да четем книга на тъмно, а вие?” Благодарение на Сузана, децата смело градят мечтите си. Осемгодишното момче Жобу мечтаело да стане шофьор на такси. Две години по-късно той казва: „Сега знам, че не мога да бъда такъв, но мога да създам таксиметрова компания”. Нима това е лошо? Понеже светът на мечтите е прекрасен, децата в центъра за обучение живеят с приповдигнато настроение. Те се учат усърдно. Обикновено след двегодишна специална подготовка могат да продължат да се учат в нормални училища. Някои от тях там показват отличен успех.

За да увеличи потенциала на децата, през 2004 г. Сузана поканила в Тибет Ерик, който пръв от слепите се изкачил на Джомолънгма, и негови приятели алпинисти, за да се изкачат заедно със слепи деца на един от върховете на Хималаите, висок над 7 000 метра. След внимателна подготовка, Сузана със съпруга си и шест слепи деца под ръководството на Ерик успешно се изкачили на височина 6 500 метра над морското равнище.

Съпрузите чувстват, че с децата и те живеят много радостно. По техните думи, „ако ние сме нужни на децата, ще бъдем тук винаги“. Кореспондентът ги запитал, нямат ли намерение да си родят собствено дете; 36-годишната Сузана с усмивка отговаря: „Ние често мислим за това. Но сега това е невъзможно. Ако си родим дете, то силите ни ще се разпилеят, ние не ще можем да помогнем на много деца, които се нуждаят от помощ. Когато имаме такава възможност, ще можем да вземем дете за отглеждане“.

Женмин жибао – Онлайн